

HAPPY 2019!

Bij de start van het nieuwe jaar hoort steevast feestelijke muziek. Dat het niet altijd traditionele Weense walsen moeten zijn, bewijst Brussels Philharmonic intussen al vele jaren. Ook ceremoniemeester en dirigent Hervé Niquet kleurt maar al te graag buiten de lijntjes. Samen met het orkest duikt hij in de boeiende en bruisende wereld van de filmmuziek, van Parijs tot Hollywood.

Wie filmmuziek zegt, denkt wellicht in de eerste plaats aan grote namen als John Williams, Ennio Morricone of Hans Zimmer. Minder bekend is dat de eerste filmscore van de hand is van Camille Saint-Saens. In 1908 componeerde hij de muziek voor de film *L'assassinat du Duc de Guise* van Charles le Bargy en André Calmettes. Waar de live pianobegeleiding door variété-artiesten aan het einde van de 19de eeuw nog vaak diende om het geluid van de projectie van de stille films te maskeren, groeide muziek enkele decennia later uit tot een minstens even belangrijke component. Een nieuw muziekgenre was geboren. In Frankrijk legden componisten als Saint-Saens, Ravel en Les Six de basis voor deze nieuwe traditie.

Andere namen klinken dan weer helemaal niet bekend. Toch nestelden de melodieën van deze componisten zich in het collectieve geheugen. Zo is de speelse soundtrack van Franck Barcellini onlosmakelijk verbonden met Jacques Tati's *Mon Oncle*. Toonkunstenaar Roger Roger voorzag dan weer talrijke televisieseries en documentaires van bijhorende muziek. De melodieën van deze componisten weerspiegelen het turbulente Parijs van de jaren '50, met alle daarbij horende decadentie en feestgedruis. Verwacht u aan een 'extra-ordinair' concert met opzweepende ritmes, aanstekelijke deuntjes en een flinke portie Franse humor.

Vereeuwigd op het grote scherm

Soms kiezen filmmakers voor pure klassieke werken ter begeleiding van hun beelden. Zo viel Walt Disney voor de filmische kwaliteiten van Paul Dukas' symfonische *gedicht L'apprenti Sorcier*. Het werk werd zo, een halve eeuw na zijn ontstaan, vereeuwigd op het witte scherm. Weinig andere composities van Dukas (1865-1935) zijn vandaag bij het grote publiek bekend. Toch genoot hij tijdens zijn leven een groot aanzien als leraar – één van zijn leerlingen was Olivier Messiaen – en orkestrator. De belangrijkste reden voor die relatieve onbekendheid is Dukas' perfectionistische geest: de Franse componist vernietigde tal van composities omdat ze niet aan zijn hoge eisen voldeden.

Zijn symfonisch *gedicht L'apprenti sorcier: scherzo d'après une ballade de Goethe* vertelt het verhaal van een eigenzinnige tovenaarsleerling. Zodra zijn oude leermeester de deur uit is, betovert de jongeling een bezem om hem te helpen bij het vullen van het bad met water uit de rivier. Maar zijn plan loopt al snel uit de hand: de bezem weet van geen ophouden en vult het hele huis met water. De leerling herinnert zich niet meer hoe hij de bezem kan stoppen, hakt hem dan maar doormidden, en verdubbelt zo het probleem. Net wanneer hij onder een vloedgolf dreigt te bezwijken, keert zijn leermeester huiswaarts en verbreekt de betovering.

Het talent van Dukas als orkestrator komt in *L'apprenti sorcier* helemaal tot uiting. Hij benut het rijke palet aan klankkleuren van het orkest om het karakter van elk personage vorm te geven. Het beginthema effent met zijn mysterieuze sfeer al meteen het pad voor de introductie van de ongehoorzame bezem – gespeeld door de fagot. Niet veel later volgt een ijle melodie in de hoge strijkers: de magie doet haar intrede. De nog onbezorgde tovenaarsleerling weerklinkt dan weer in de houtblazers en het klokkenspel.

Dukas verzorgde zelf de première van zijn scherzo voor orkest tijdens een concert van de Société Nationale op 18 mei 1897. Het werd meteen een internationaal succes, dat zelfs het oorspronkelijke gedicht overschaduwde. In 1916 werd het werk nog voorzien van een choreografie door Michael Fokine. Sinds de experimentele animatiefilm *Fantasia* is de muziek niet meer los te denken van het iconische Mickey Mouse-filmpje.

Meer dan achtergrondmuziek

De naam Franck Barcellini (1920-2012) mag dan onbekend klinken, zijn soundtrack voor *Mon Oncle* van Jacques Tati behoort tot het collectieve geheugen. De Franse film over een prettig gestoorde oom die het moderne leven op de korrel neemt, won in 1958 de Oscar voor beste buitenlandse film. Barcellini wist de typerende sfeer van de film helemaal te vatten in zijn filmscore. De muziek klinkt al even eigenzinnig en onbezorgd als het hoofdpersonage Monsieur Hulot.

Tijdgenoot Roger Roger (1911-1995) stond bekend als 'genie van de sfeermuziek'. Over zijn hele loopbaan voorzag hij muziek voor meer dan vijfhonderd films, televisieseries en documentaires. Muziek stroomde door zijn genen: zijn vader was operadirigent – hij studeerde samen met Debussy aan het Parijse Conservatorium – en zijn grootmoeder en moeder maakten carrière als operazangeres. Samen stonden ze in voor zijn muzikale opleiding. Zijn debuut als dirigent maakte hij op 18-jarige leeftijd, in de wereld van de music hall. Als componist trok hij kort na de Tweede Wereldoorlog de aandacht met zijn muziek voor het wekelijkse radioprogramma 'Paris à l'heure des étoiles'. Met zijn 35-koppige orkest begeleidde hij grote namen als Edith Piaf, Maurice Chevalier en Charles Trenet. Het programma werd uitgezonden tot in de Verenigde Staten en kwam zo onder de aandacht van de Londense uitgeverij Chappell & Co, die Rogers aanstekelijke deuntjes maar al te graag in hun bibliotheek van achtergrondmuziek wilden opnemen. Roger bewees een flexibele componist te zijn; hij voorzag hun catalogus van korte jingles, maar evengoed van lange symfonische stukken, zowel voor romantische als spannende achtervolgingsscènes.

De titels van zijn composities spreken al even tot de verbeelding als de muziek zelf: *Haute Couture*, *Suite Météo* of *Grands Travaux*, om er maar enkele te noemen. Vaak zijn ze gewijd aan de lichtstad en haar ontspanningsmogelijkheden, zoals het wervelende *Tourbillon de Paris* en *Vive le sport*.

The Great Waltz

Nog een pionier was de Oostenrijker Erich Wolfgang Korngold (1897-1957). Hij trok als eerste 'klassieke' componist naar Hollywood om er fulltime filmmuziek te componeren. Als jonge componist werd hij al aanbeden door niemand minder dan Mahler, Puccini en Richard Strauss. Midden jaren '30 vluchtte hij voor het naziregime naar de Verenigde Staten, waar hij op vraag van regisseur Max

Rheinhardt een arrangement maakte van Mendelssohns Midzomernachtsdroom voor Warner Bros.' gelijknamige filmproductie. Het was het begin van een jarenlange samenwerking met de filmreus. Die leverde hem tientallen filmscores en twee Oscars op: in 1936 voor Anthony Adverse, en twee jaar later voor *The Adventures of Robin Hood*.

Vandaag rust Korngold in het Hollywood Forever Cemetery, naast andere grootheden uit de entertainmentindustrie. Met zijn *Geschichten von Strauss* – een ode aan de grootmeesters Johann Strauss junior en senior – keren we terug naar zijn roots, naar de bakermat van de Weense wals.

Toelichting door Aurélie Walschaert

Brussels Philharmonic is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

- www.brusselsphilharmonic.be
- facebook.com/brusselsphilharmonic
- twitter.com/brusselsphil
- youtube.com/brusselsphilharmonic
- [@brusselsphilharmonic](https://instagram.com/brusselsphilharmonic)